

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

TEMMUZ 2019

Sayı 75

İçindekiler

Yönetici Özeti-Küresel Ekonomi	1
Yönetici Özeti-Türkiye Ekonomisi	2
Küresel Ekonomideki Gelişmeler	3
Dünya Ekonomisi	3
ABD	4
Euro Bölgesi-AB	4
Almanya	5
İngiltere	5
Japonya	6
Çin	7
Hindistan	7
Güney Kore	8
Brezilya	8
Rusya	9
İmalat PMI İncelemesi - Haziran 2019	10
Döviz Kurları İncelemesi - Haziran 2019	11
Teknoloji Gündemi	12
Türkiye'deki Güncel Ekonomik Gelişmeler	13
Enflasyon-Haziran 2019	13
Sanayi Üretim Endeksi-Mayıs 2019	14
Hane Halkı İşgücü Verileri-Nisan 2019	15
Kapasite Kullanım Oranı-Haziran 2019	16
Ödemeler Dengesi-Mayıs 2019	17
Güven Endeksleri ve Bütçe	18
Dış Ticaret Verileri-Mayıs 2019	19
Temel Ekonomik Göstergeler Tablosu: Türkiye	20
Temel Ekonomik Göstergeler Tablosu: İzmir	21
Ülke İncelemeleri 43: Japonya	22

YÖNETİCİ ÖZETİ

KÜRESEL EKONOMİ

- Japonya'da gerçekleştirilen G-20 2019 yılı Liderler Zirvesi'nde **serbest ve adil bir küresel ticaret sistemine duyulan gereksinim** ön plana çıktı. Zirvenin sonuç bildirgesinde, **ticaret savaşlarının ve jeopolitik gerilimlerin küresel ekonomi karşısındaki iki temel risk unsuru** olduğuna dikkat çekilerek, **ekonomik büyümenin beklentilerin altında kaldığı uyarısı** yapıldı.
- Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, küresel ticarettaki daralmanın 2020'de küresel ekonomik büyümenin 0,4 puana kadar azalmasına neden olabileceğini açıkladı. Benzer riskleri dikkate alan IMF, küresel ekonomik büyüme öngörüsünü **2019 için yüzde 3,3'ten yüzde 3,2'ye, 2020 için yüzde 3,6'dan yüzde 3,5'e** indirdi.
- Mevcut olumsuz konjonktüre rağmen ABD ekonomisinin, büyümeye devam ederek Temmuz ayı sonunda, **121 ay üst üste büyüme kaydetmesiyle tarihi bir rekora imza atması** bekleniyor.
- AB, Güney Amerika Ortak Pazarı (MERCOSUR) ve Vietnam ile iki farklı serbest ticaret anlaşması imzaladı. Anlaşmalar, **700 milyon kişiye yeni ticaret ve işbirliği alanı sağlama, Avrupalı şirketlerin 4 milyar Euro'ya kadar gümrük vergisi ödememeleri, gümrük vergilerinin yüzde 99'unun 10 yıla kadar kaldırılması** gibi avantajlar getiriyor.
- Almanya imalat sanayinden daralma sinyalleri gelmeye devam ediyor. Almanya Merkez Bankası Bundesbank, **üretimdeki ve ihracattaki yavaşlamaya bağlı olarak, yılın üçüncü çeyreğinde istihdam piyasalarında daralma izlenebileceğini** açıkladı.
- İngiltere'de Boris Johnson Başbakanlık görevini devralırken, anlaşmasız Brexit ihtimali de güçleniyor. Anlaşmasız Brexit'in gerçekleşmesi halinde **Sterlin kurunda, hisse senetlerinde, şirket ve devlet tahvilleri ile kredilerde sert bir şekilde daralma** yaşanması bekleniyor.
- Japonya-Güney Kore arasındaki ticaret gerilimi, Asya piyasalarına dair yeni bir endişe kaynağı oldu. Güncel olarak, Japonya Başbakanı'nın **Güney Kore teknoloji sektörüne yönelik ihracatı kısıtlama kararı** alması dikkat çekti.
- Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, Çin'deki mevcut finansal ve politika araçlarının ekonomik riskleri tolere edebilecek düzeyde olduğu belirterek, ülkenin **A1 düzeyindeki kredi notunu ve durağan olarak belirlenmiş not görünümünü teyit etti.**
- Brezilya Hükümeti, belirsizlikleri ve riskleri dikkate alarak **bütçe harcamalarında 386 milyon Dolar'lık yeni bir durdurmaya** gitti.
- Hindistan Hükümeti, **ekonomiyi ek teşviklerle desteklemek ve küçük firmalara yönelik kredi akışını artırmak için** Dünya Bankası'nın yanı sıra Kanada'lı ve Almanya'lı yatırım şirketleriyle görüşmeler gerçekleştiriyor.
- AB, Ukrayna'yı istikrarsızlaştırdığı gerekçesiyle **Rusya'ya uyguladığı ekonomik yaptırımların süresini 31 Ocak 2020'ye kadar** uzattı. Buna karşın, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ise AB ile diyalogu geliştirme arayışına girdi.

YÖNETİCİ ÖZETİ TÜRKİYE EKONOMİSİ

- **Enflasyon Oranı;** 2019 yılı Haziran ayında yıllık TÜFE’de %15,72, Yİ-ÜFE’de %25,04 oranında gerçekleşti. Bir önceki aya göre; TÜFE’de %0,03 oranında ve Yİ-ÜFE’de %0,09 oranında artış yaşandı.
- **İşsizlik Oranı;** 2019 yılı Nisan ayında geçen yılın aynı ayına göre, 3,4 puan artarak %13 oranında gerçekleşti. İstihdam edilen kişi sayısı 810 bin kişi azalırken, işsiz sayısı 1 milyon 116 bin kişi arttı. Genç nüfusta işsizlik oranı %23,2 seviyesine yükseldi.
- **Sanayi Üretim Endeksi;** 2019 yılı Mayıs ayında yıllık bazda %1,3 oranında azaldı. 2019 yılı Haziran ayında Kapasite Kullanımı bir önceki aya göre, 0,8 puan artarak %77,1 oranına yükseldi.
- **Dış Ticaret Açığı;** 2019 yılı Mayıs ayında, geçen yılın aynı ayına göre, %76,5 oranında azalarak 1,8 milyar Dolar kaydedildi. İhracat geçen yılın aynı ayına göre; %12,1 oranında artarak 16 milyar Dolar, ithalat da %19,3 azalarak 17,8 milyar Dolar olarak gerçekleşti.
- **Cari İşlemler Dengesi;** 2019 yılı Mayıs ayında, piyasa beklentilerinin altında kalarak 151 milyon Dolar fazla verdi.
- **Bütçe;** 2019 yılı Ocak-Haziran döneminde 78,6 milyar TL açık verdi. Aynı dönemde bütçe gelirleri %14 oranında artarak 403 milyar TL, bütçe giderleri ise %20,5 oranında artarak 481,6 milyar TL gerçekleşti.
- **Güven Endeksleri;** 2019 yılı Haziran ayında, bir önceki aya göre, Reel Kesim Güven Endeksi %3,6 artarak 102,5 seviyesine, Tüketici Güven Endeksi %4,2 artarak 57,6 seviyesine ve Ekonomi Güven Endeksi %7,6 artarak 83,4 seviyesine ulaştı.
- **PMI ve CDS;** 2019 yılı Haziran ayında İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) 47,9 düzeyinde gerçekleşti. CDS ise Haziran ayında 395,04 seviyelerinde gerçekleşirken; 24 Temmuz 2019 tarihi itibarıyla 359,98 değerine ulaştı.
- **Kredi Notu;** Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, Türkiye'nin kredi notunu BB'den BB'-ye düşürürken, ekonomik görünümünü de “negatif” olarak teyit etti.
- **Faiz Oranları;** Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Para Politikası Kurulu, politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını %24'ten %19,75'e indirdi.

KÜRESEL EKONOMİDEKİ GELİŞMELER

DÜNYA EKONOMİSİ

G-20

2019 yılı Liderler Zirvesi, Japonya'nın Osaka kentinde gerçekleştirildi. Küresel ölçekte, ekonomik ve politik açıdan son derece kırılgan bir dönemde gerçekleştirilen zirve, özellikle ikili ülke görüşmeleri açısından merak uyandırdı. Zirvenin sonuç bildirisinde, **serbest ve adil bir küresel ticaret sistemine duyulan gereksinime** vurgu yapıldı. Bununla birlikte, bildiride, **ticaret savaşlarının ve jeopolitik gerilimlerin küresel ekonomi karşısındaki iki temel risk unsuru** olduğuna dikkat çekilerek, **ekonomik büyümenin beklentilerin altında kaldığı uyarısı** yapıldı. Ayrıca e-ticaret, Sanayi 4.0, dijitalleşme ve yapay zeka gibi gelişmelere uyum sağlamak için küresel ölçekte daha fazla çaba gösterilmesi gerektiği yorumuna da yer verildi.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, küresel ticaretteki daralmanın, 2019'la birlikte 2020'deki ekonomik büyümeyi de etkileyeceğine dair uyarıda bulundu. Kurumun açıklamasına göre, ABD ile Çin arasındaki gerilimin başını çektiği ticaret savaşları, 2020'de küresel ekonomik büyümenin 0,4 puana kadar azalmasına neden olabilir. Benzer riskleri dikkate alan IMF, küresel ekonomik büyüme öngörüsünü 2019 için yüzde 3,3'ten yüzde 3,2'ye, 2020 için yüzde 3,6'dan yüzde 3,5'e indirdi.

Bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de olumsuz etkileri olması beklenen ABD-İran arasındaki gerilim yükseliyor. ABD'nin Mayıs 2018'de nükleer anlaşmadan tek taraflı geri çekilmesiyle başlayan ve ekonomik yaptırımlarla tırmanışa geçen gerilim, muhtemel bir savaş olasılığına kadar yükseldi. Süregelen gerilim, küresel ekonomi açısından da en önemli jeopolitik risklerden biri olarak değerlendiriliyor.

ABD

ABD Başkanı Donald Trump, G-20 Zirvesi

kapsamında Çin, Japonya, Hindistan ve Almanya gibi farklı coğrafyalardaki ülkelerin başbakanları ile ikili görüşmeler gerçekleştirdi. Söz konusu görüşmelerin gündemini ikili ticari ilişkilerin seyri ve İran'a yönelik tutumlar oluşturdu. Trump'ın özellikle ABD-Japonya ticari ilişkilerinin çok önemli olduğuna vurgu yapması dikkat çekti. Çin ile gerilimin gündemde olduğu bir dönemde ABD-Japonya yakınlaşması, bölge ve dünya ekonomisi için yeni bir denge yaratabilir.

ABD ekonomisinin mevcut olumsuz konjonktüre rağmen, büyümeye devam ederek Temmuz ayı sonunda, 121 ay üst üste büyüme kaydetmesiyle tarihi bir rekora imza atması bekleniyor. Bir önceki rekorun, 1991-2001 döneminde kaydedildiğini belirten uzmanlar, yeni rekorun Trump'ın seçim sürecinde de etkili olabileceğini ifade ediyor.

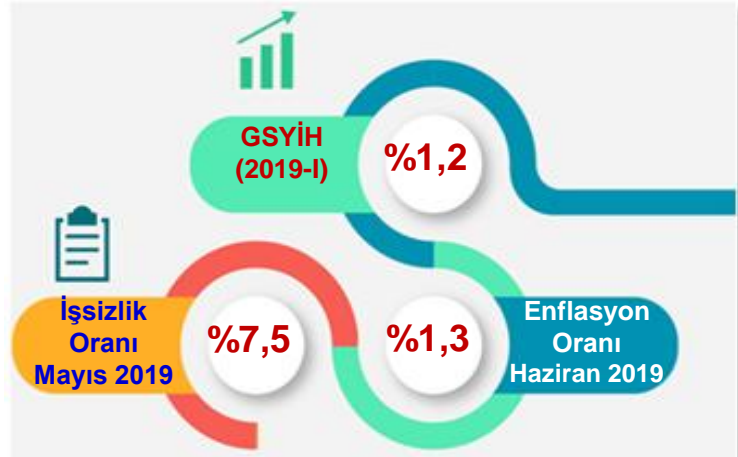

Euro Bölgesi - AB

Ticaret savaşlarının gündemin ilk sırasında yer aldığı

bir dönemde, ikili ticari ilişkilerde de yeni gelişmeler kaydediliyor. Güncel olarak, AB ve Güney Amerika Ortak Pazarı (MERCOSUR) arasındaki ticaret anlaşması müzakerelerinde uzlaşmaya varıldı. Anlaşma kapsamında 700 milyon kişiye yeni ticaret ve işbirliği alanı açılırken, Avrupalı şirketler 4 milyar Euro'ya kadar gümrük vergisi ödemeyecekler. AB, diğer taraftan Vietnam ile de bir başka ticaret anlaşması imzalayarak çeşitli ürün kategorilerinde, gümrük vergilerinin yüzde 99'unun 10 yıla kadar kaldırılmasını sağladı.

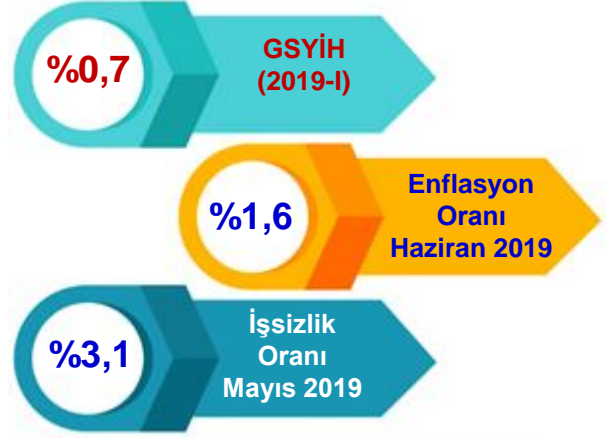
Avrupa Merkez Bankası (AMB), yeni başkan seçimiyle gündeme geldi. AB liderleri, AMB Başkanlığına mevcut IMF Başkanı olan Christine Lagarde'ın atanması konusunda anlaşta. Frankfurt merkezli Banka'daki başkanlık görev süresi ise 8 yıl olarak belirlenmiş durumda.

AB ekonomisinin lokomotif sektörlerinden olan otomotiv sektöründe 2019'da yüzde 1 daralma bekleniyor. Avrupa Otomobil Üreticileri Birliği, sektöre ilişkin yaptığı değerlendirmede, AB üyesi ülkelerde 2019 yılı otomobil satış tahminlerine yer vererek 2019 satışlarının yıllık bazda yüzde 1 azalacağı öngörüsünde bulundu. Açıklamaya göre, sektördeki yavaşlama bölgesel belirsizlikler ile makroekonomik koşullardan kaynaklanıyor.

ALMANYA

Almanya Maliye Bakanlığı yayınladığı aylık değerlendirme raporunda, küresel ekonomideki yavaşlamaya bağlı olarak Almanya imalat ve ihracatında da yavaşlama sinyalleri olduğunu açıkladı. Bakanlık ayrıca, ürün siparişlerine yönelik gerilemenin söz konusu yavaşlamayı güçlendirebileceği uyarısında bulundu. Bu açıdan, ihracata dayalı bir ekonomi modeline sahip Almanya'nın, özellikle küresel ticari daraldan yoğun biçimde etkilendiği bir kez daha anlaşılıyor.

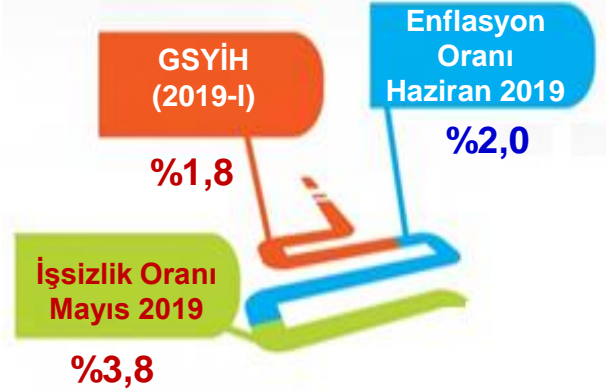
Ekonomiye ilişkin bir diğer değerlendirme ise Almanya Merkez Bankası, Bundesbank'tan geldi. Bundesbank'ın değerlendirmesine göre, üretimdeki ve ihracattaki yavaşlamaya bağlı olarak, yılın üçüncü çeyreğinde istihdam piyasalarında daralma izlenebilir.

Güncel olarak iç taleple gücünü korumaya devam eden Almanya ekonomisinde, üretim ve ihracatın artırılması, ekonominin seyrinde de etkili olacak.

İNGİLTERE

İngiltere Merkez Bankası yayınladığı Finansal İstikrar Raporu'nda, anlaşmasız Brexit'in gerçekleşmesi halinde Sterlin kurunda, hisse senetlerinde, şirket ve devlet tahvilleri ile kredilerde sert bir şekilde daralma yaşanacağını belirtti. Bu olumsuzluğun yaşanması halinde, işletmeler için olduğu kadar tüketiciler için de finansal koşullar sıkılaşacak.

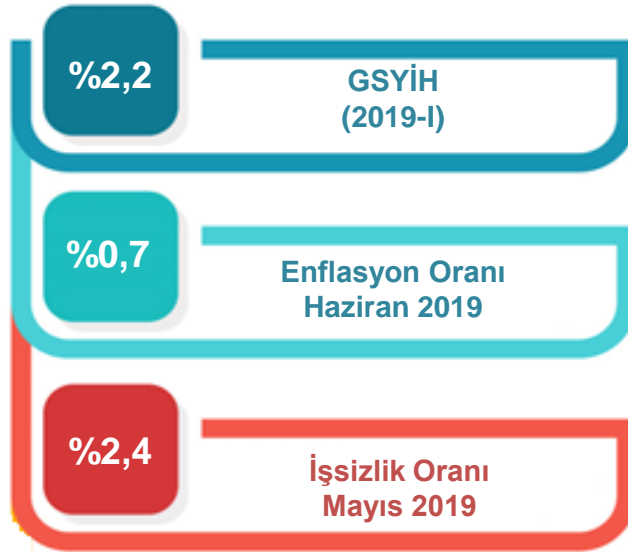
Ülkede bir diğer tarafta da Başbakanlık yarışı gündemde yer buldu. Brexit taraftarı olan ve ABD Başkanı Trump tarafından da politikaları desteklediği bilinen Boris Johnson, İngiltere'nin yeni başbakanı oldu. Muhtemel olumsuzlukları dikkate alan ülkedeki parlamenterler ise, bir sonraki başbakanın parlamentoyu askıya alarak anlaşmasız Brexit'i hayata geçirmesini zorlaştıracak bir karar aldı.

Mevcut süreçten olumsuz etkilenen Sterlin, Başbakanlık seçimlerine yönelik siyasi belirsizliklerin güçlenmesinin de etkisiyle 2017'den beri en düşük düzeyine geriledi. Dolar karşısında iki yılın, Euro karşısında ise altı ayın en düşük değerini alan Sterlin G-10 ülkeleri arasında da en kötü performansı sergileyen para birimi oldu.

JAPONYA

Dünya ABD-Çin ticaret savaşlarına odaklanmışken, giderek daha çok dikkat çeken bir diğer gelişme ise Japonya-Güney Kore arasındaki gerilim oldu. İki ülke arasındaki ticaret alanındaki gerilim, Japonya Başbakanı'nın Güney Kore teknoloji sektörüne yönelik ihracatı kısıtlama kararı almasıyla derinleşti. Söz konusu karara istinaden Güney Koreli firmalar ve politikacılar ise Japonya ürünleri için boykot talebinde bulundu. Ticaret savaşlarının, bölgesel nitelik kazanması ise, küresel ekonomi için yeni bir risk unsuru olarak değerlendiriliyor.

Japonya Merkez Bankası, küresel ekonomiye ilişkin risklerin giderek güçlendiğini belirterek, risklere karşı daha fazla hassasiyet göstereceklerini belirtti. Bankanın açıklamasına göre, artan riskler Japonya ekonomisinde giderek daha çok etkili oluyor. Bu bağlamda, risklerin seyrine bağlı olarak yakın dönemde Banka'nın politikalarında değişiklik gözlenebilir.

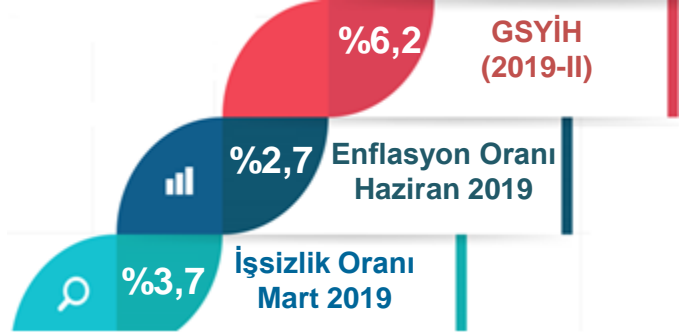
➤ Ülkelerin çeyrekler itibariyle verilen büyüme oranları, bir önceki yılın aynı dönemine göre baz alınmıştır.

GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER

ÇİN

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, Çin'in A1 düzeyindeki kredi notunu ve durağan olarak belirlenmiş not görünümünü teyit etti. Konuya ilişkin yapılan açıklamada, Çin'deki mevcut finansal ve politika araçlarının, ekonomik riskleri tolere edebilecek düzeyde olduğu belirtildi. Açıklamada ayrıca Hükümetin ekonominin çeşitli alanları ve finansal sistem üzerindeki kontrolünün, finansal istikrar üzerindeki etkili olduğu ifadelerine yer verildi.

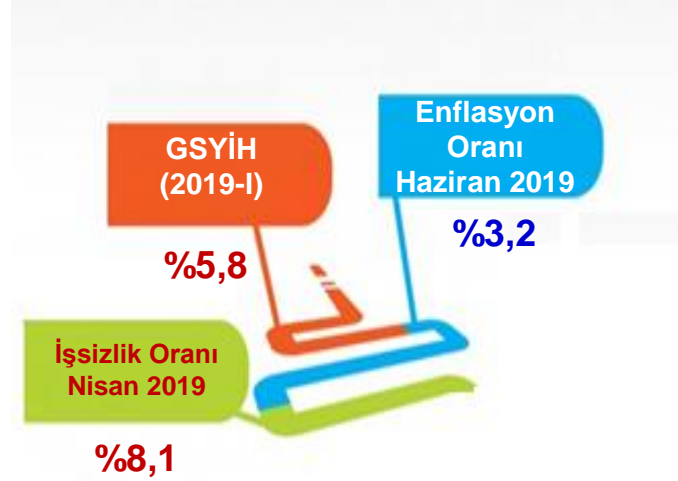
G-20 zirvesinde ABD Başkanı Donald Trump ve Çin Devlet Başkanı Şi Cinqing görüşmelerinin ardından, iki ülke arasındaki ticaret müzakereleri iki ay aradan sonra yeniden başlıyor. Ancak, anlaşmazlıkların giderilmesine yönelik somut bir işaret bulunmaması, müzakerelerin olumsuz sonuçlanacağı şeklinde yorumların şimdiden güçlenmesine sebep oldu.

HİNDİSTAN

Hindistan'da tüketicilerin ekonomiye duyduğu güvende gerileme kaydediliyor. Tüketici Güven Endeksi, Haziran'da yüzde 2,9 oranında daraldı. Daralmada özellikle artan yaşam ve ürün maliyetleri etkili oldu.

Güven eksikliğinin iş dünyasına da yansımından çekinen Hindistan Hükümeti, ekonomiyi ek teşviklerle desteklemek için yeni arayışlara girdi. Özellikle küçük firmalara yönelik kredi akışını artırmak isteyen Hükümet, Dünya Bankası'nın yanı sıra Kanada'lı ve Almanya'lı yatırım şirketleriyle de görüşmeler gerçekleştiriyor.

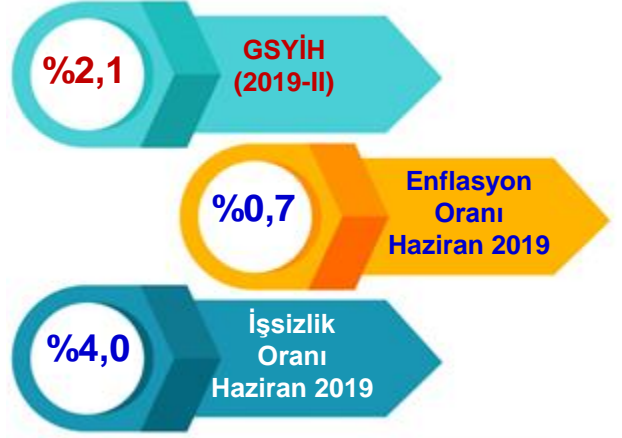

Uzmanlar, mevcut konjonktür altında, Hindistan ekonomisinin 2024-25 mali yılındaki 5 trilyon Dolar'lık bir ekonomi olmasına hedefine ulaşabilmesi için her yıl en az yüzde 8 oranında büyüme kaydetmesi ve özel sektörün daha çok desteklenmesi gerektiğini belirtiyorlar.

GÜNEY KORE

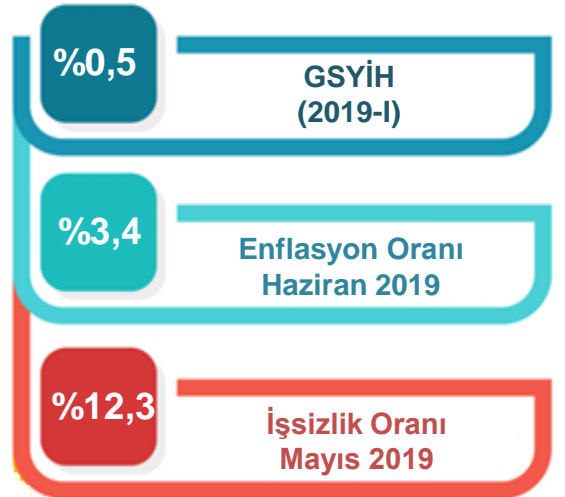
Güney Kore, ABD-Çin ticaret savaşlarının bölgede yarattığı olumsuzluklarla uğraşmaya devam ederken, Japonya tarafından getirilen ticari kısıtlamaların yaratacağı ek daralma tehdidiyle karşı karşıya kaldı. Özellikle, Güney Kore ihracatının ana destekleyicisi olan yarı iletkenlerdeki düşüş, ekonomik büyümeyi tehdit ediyor. Güney Kore Merkez Bankası, ihracattaki daralmayı dikkate alarak, 2019 ekonomik büyüme öngörüsünü yüzde 2,5'ten yüzde 2,2'ye revize etti.

Güney Kore-Japonya ticaret gerilimi piyasalara da olumsuz yansiyarak endişeleri artırdı. Ticari kısıtlamaların gündeme oturmasıyla birlikte, ülkenin ve dünyanın en büyük teknoloji şirketlerinden biri olan Samsung'un, çeşitli kalemlerin üretiminde %10 daralmaya gidebileceği iddia edildi.

BREZİLYA

Brezilya ekonomisindeki belirsizlikler ve yavaşlama işaretleri güçleniyor. Hükümet, belirsizlikleri ve riskleri dikkate alarak finansal sıkılaştırma hamlelerine devam ediyor. Bu kapsamda, bütçe harcamalarında 386 milyon Dolar'lık yeni bir durdurmaya gidildi. Alınan karar kapsamında daha önce bütçede belirtilmiş harcamalarda, söz konusu meblağ tutarında kısıtlamaya gidilecek. Ekonomik belirsizliklerin artması halinde ise yeni harcama kısıtlamalarına da gidilebilir.

Brezilya Merkez Bankası da yavaşlama işaretlerine ilişkin değerlendirmelerini haftalık raporlarında ele alıyor. Yapılan revizyonlarla, 2019 ve 2020 yılı ekonomik büyümeyi sırasıyla yüzde 1,6'dan yüzde 0,8'e ve yüzde 2,6'dan yüzde 2,2'ye revize edildi. Bununla birlikte, 2019 enflasyon tahmini ise yüzde 3,8'den yüzde 4,1'e çıkarıldı. Ekonomik belirsizlikler, Güney Amerika'nın lokomotif ekonomisinde daha belirgin yavaşlamalara da sebep olabilir.

RUSYA

AB, Ukrayna'yı istikrarsızlaştırdığı gerekçesiyle Rusya'ya uyguladığı ekonomik yaptırımların süresini 6 ay daha uzatma kararı aldı. Böylece, Rusya'nın petrol ve gaz sektörlerinde kullanılan bazı teknolojileri AB ülkelerinden almasına kısıtlama getiren söz konusu yaptırımlar 31 Ocak 2020'ye kadar uzatılmış oldu. Ayrıca yaptırımlar kapsamında Rus kamu bankaları, Avrupa'da finans sektöründen de dışlanıyor.

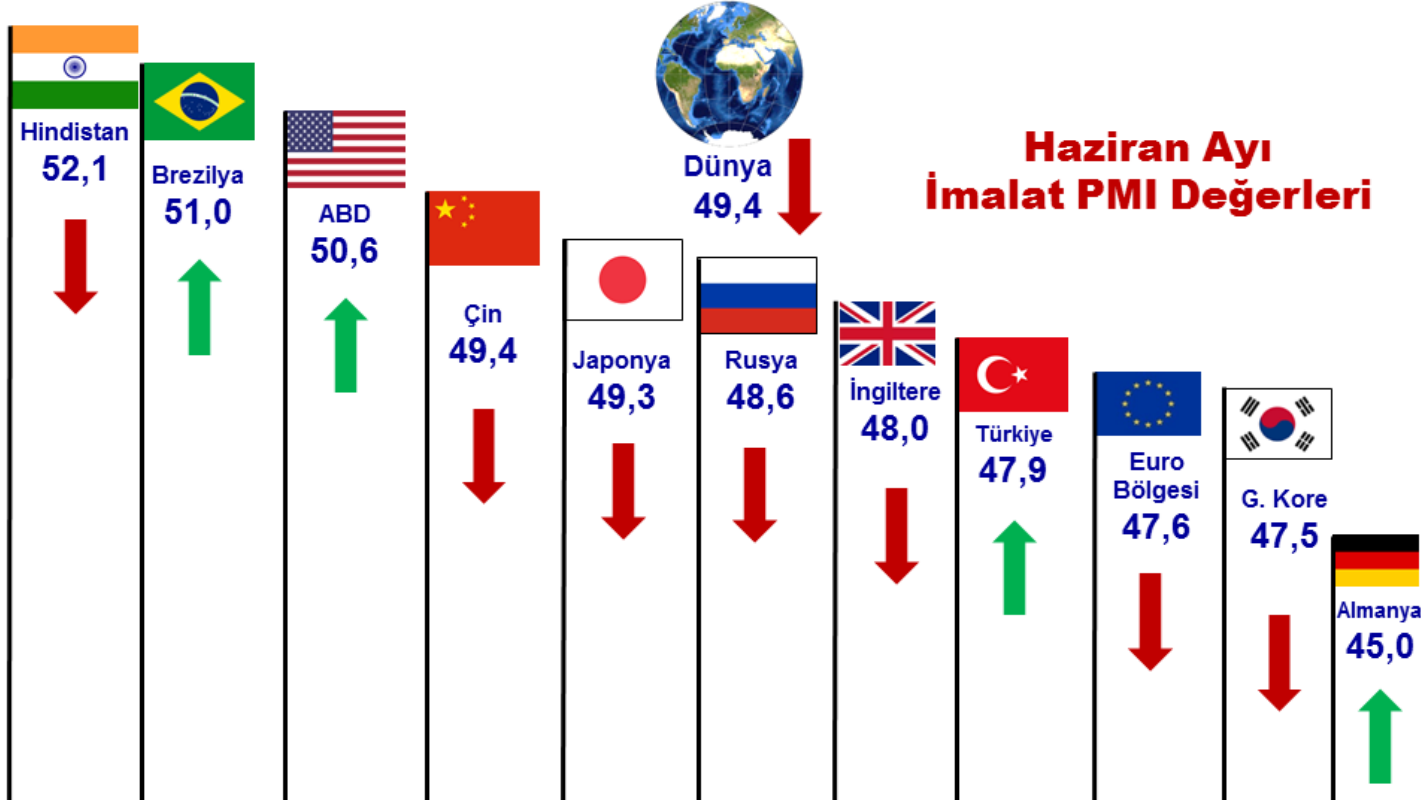
Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ise AB ile diyalogu geliştirme arayışına girdi. Putin yaptığı açıklamada Rusya'nın AB ile güncel siyasi, ekonomik ve sosyal konularda yapıcı diyaloga hazır olduğunu belirtti.

%0,5**GSYİH
(2019-I)****%4,7****Enflasyon Oranı
Haziran 2019****%4,4****İşsizlik Oranı
Haziran 2019**

İMALAT PMI İNCELEMESİ

HAZİRAN 2019

- İmalat PMI Endeksi'nde Haziran ayında Hindistan ve Brezilya gibi gelişmekte olan ülkeler eşik düzeyin üzerinde yer alırken; Euro Bölgesi, Almanya, İngiltere ve Japonya gibi pek çok gelişmiş ekonomi ise eşik düzeyin altında seyir izledi.
- Türkiye'de bir önceki aya göre artış kaydedilmiş olmakla birlikte, eşik düzeyin altındaki seyir devam ediyor.

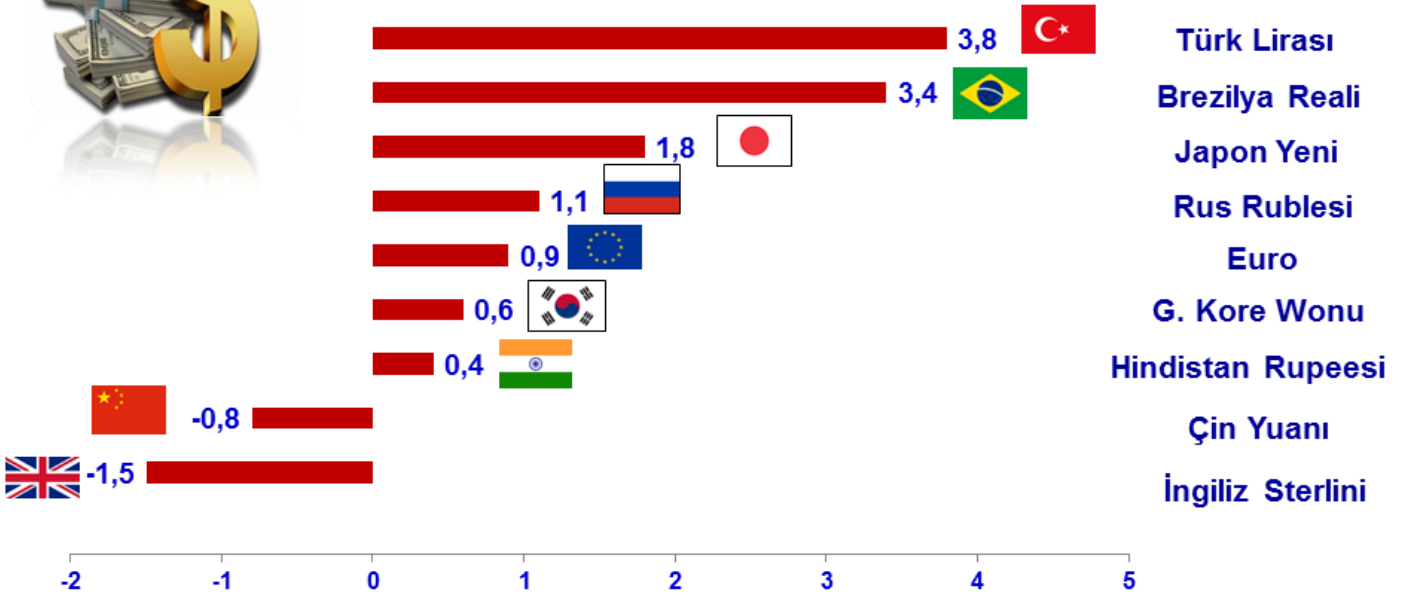

İmalat PMI (Purchasing Managers Index) :İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi
Kaynak: Markit

DÖVİZ KURU İNCELEMESİ

HAZİRAN 2019

- Haziran ayında, küresel konjonktürün etkisiyle, Türk Lirası ve Brezilya Reali gibi gelişmekte olan ülke para birimlerinde değer artışları kaydedildi.
- Dolar karşısında en çok değer kaybı, Brexit'in yarattığı belirsizliklerin etkisiyle İngiliz Sterlini'nde ve ticaret savaşlarının etkisiyle Çin Yuanı'nda gözlemlendi.*

*Bir önceki aya göre, ABD Dolar'ı karşısındaki % değişim oranlarıdır.

TEKNOLOJİ GÜNDEMİ

- Yakın zamanda dünyanın en önemli gündem maddelerinden biri olması beklenen uzay turizmine yönelik çalışmalar hız kazanıyor. SpaceX CEO'su Elon Musk, uzaya turist taşıyacak olan uzay gemilerinin test uçuşlarının yakın zamanda başlayacağını bildirdi. Elon Musk diğer taraftan, Neuralink adlı bir şirket kurduklarını ilan etti ve söz konusu şirket kapsamında insan beyni ile makineler arasında iletişim kurmaya yönelik çalışmalarda bulunulacağını açıkladı.
- Yapay zeka teknolojileri, iş mülakatlarında kullanılmaya başlandı. İsveç'te bir teknoloji şirketi tarafından geliştirilen Tengai adlı robotun iş başvurularının mülakat aşamasında kullanıldığı duyuruldu. Yapay zeka ile gerçekleştirilen iş görüşmelerinin herhangi bir önyargıya sahip olmadığı ve tamamen objektif olduğu için daha başarılı olduğu da vurgulandı.
- Yapay zeka teknolojilerinin kullanımına ilişkin bir diğer gelişme de Çin'den geldi. Çin'de yargı davalarında kullanılmak üzere yapay zeka yargıci geliştirildi. Yeni teknoloji ile davaların açılması ve işleme konulması gibi sıradan hukuksal işlemlerde kararlara yardımcı olmak için yapay zeka kullanılacak. Böylece, dava işlemlerinin daha hızlı ve pratik biçimde halledilmesi bekleniyor.
- Robotik teknolojilerin savunma sanayinde kullanımları yaygınlaşıyor. ABD ordusu, 2020 yılında yeni bir zırhlı robotik savaş aracına yönelik tatbikatlara başlayacağını duyurdu.
- Facebook'un hızla gündeme oturan kripto para birimi Libra tartışmalara sebep olmaya devam ediyor. Çin Merkez Bankası Araştırma Departman, Facebook'un kripto para birimi Libra'nın yasal para birimlerine karşı oluşturduğu tehdit sebebiyle, dijital para birimi çalışmalarına hız vereceklerini açıkladı. Libra'nın, uluslararası ödemelerde yaygın olarak kullanılması ve bir para birimi olarak kabul edilmesi durumunda küresel ekonomiye dair pek çok köklü değişiklik ortaya çıkabilir.
- Kadir Has ile Atina Üniversitesi arasında blockchain, yapay zeka ve kripto para konularında uluslararası işbirliği protokolü imzalandığı açıklandı. Söz konusu işbirliği kapsamında ilgili alanlarda somut projeler geliştirilmesi ve projelerin küresel arenaya taşınarak teknolojiye öncü olması hedefleniyor.

TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER

ENFLASYON (HAZİRAN 2019)

Enflasyon oranı; 2019 yılı

Haziran ayında yıllık TÜFE'de %15,72, Yİ-ÜFE'de %24,04 oranında gerçekleşti. Bir önceki aya göre; TÜFE'de %0,03 oranında ve Yİ-ÜFE'de %0,09 oranında artış yaşandı.

	TÜFE		Yİ-ÜFE		YD-ÜFE	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Yıllık (%)	15,39	15,72	23,71	25,04	35,33	22,23
Yıllık Ort. (%)	11,49	19,88	16,67	32,81	22,84	38,97
Aylık (%)	2,61	0,03	3,03	0,09	3,44	-3,24

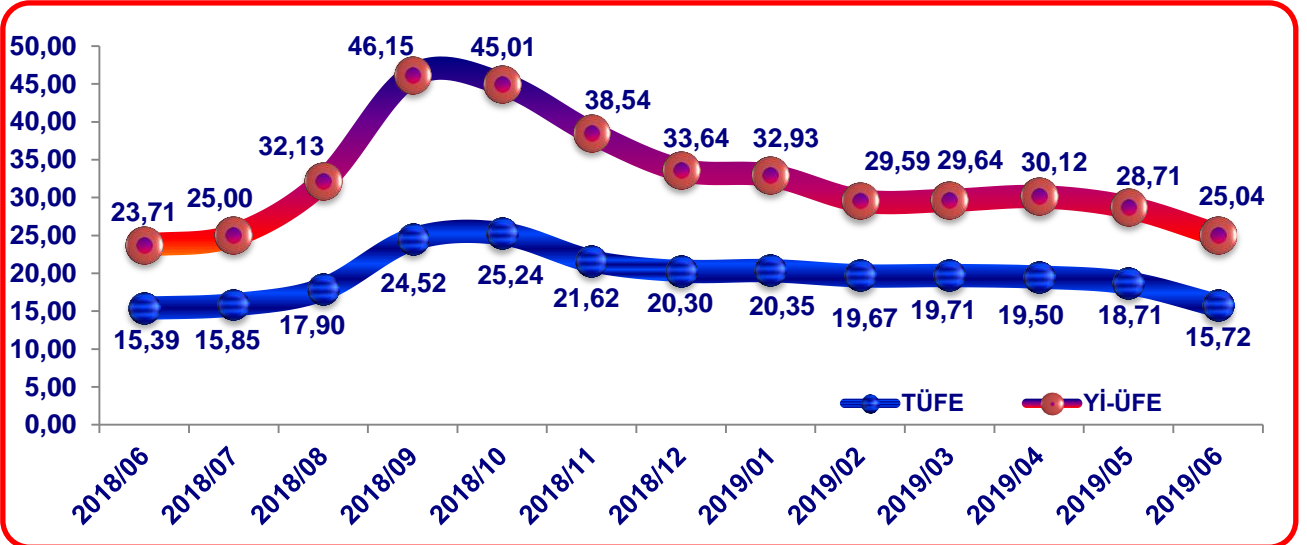
Kaynak: TÜİK

Yıllık en yüksek artış TÜFE'de %26,88 ile çeşitli mal ve hizmetler grubunda gerçekleşti. Ayrıca, TÜFE'de bir önceki yılın aynı ayına göre; ev eşyası %22,51, lokanta ve oteller %20,84, alkollü içecekler ve tütün %19,24 ve gıda ve alkolsüz içecekler %19,20 ile en çok artışın olduğu diğer gruplar olarak dikkat çekti.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayrımda; İzmir'de TÜFE, yıllık olarak %16,60 oranında, bir önceki aya göre %0,18 oranında arttı.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin dört sektöründen madencilik ve taşocakçılığı sektörü %0,50 oranında, elektrik, gaz üretim ve dağıtım sektörü %7,83 oranında ve su temini sektörü %0,43 oranında artarken; imalat sanayi sektörü %0,45 oranında düştü. 2019 yılı Haziran ayında, yıllık bazda imalat sanayi %23,15 artarken, bu ayda genel artışın altında kaldı.

Yıllık Değişim Oranları (%)

SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (MAYIS 2019)

Bir önceki yılın aynı ayına göre yıllık bazda, 2019 yılı Mayıs ayında sanayi üretiminde arındırılmamış endeks %0,1 oranında ve takvim etkisinden arındırılmış endeks %1,3 oranında azaldı.

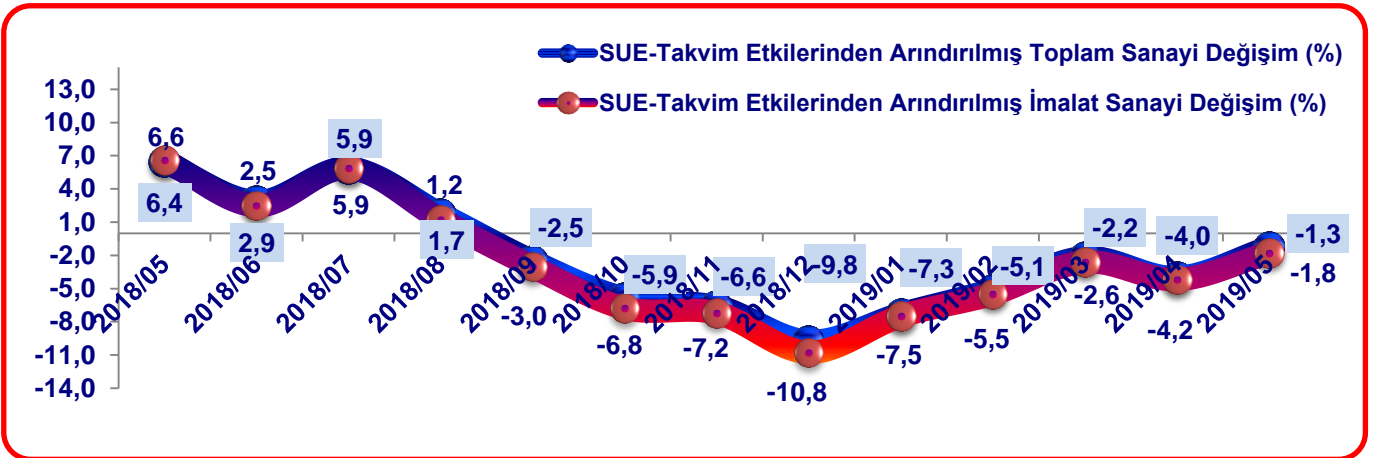
	Arındırılmamış		Takvim etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve takvim etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim Yıllık (%)	Endeks	Değişim Yıllık (%)	Endeks	Değişim Yıllık (%)
Toplam Sanayi	121,0	-0,1	116,0	-1,3	114,3	1,3
Madencilik ve taşocakçılığı	118,1	-2,6	114,2	-2,5	115,7	5,2
İmalat Sanayi	121,5	-0,5	116,2	-1,8	113,8	1,0
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim Ürt. ve Dağıtım	114,5	4,1	113,6	4,1	119,6	2,9

Kaynak: TÜİK

Takvim etkisinden arındırılmış verilerle sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; 2019 yılı Mayıs ayında bir önceki yılın aynı ayına göre, madencilik ve taşocakçılığı sektörü %2,5 oranında ve imalat sanayi sektörü %1,8 oranında azalırken; elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü %4,1 oranında arttı.

Ana sanayi gruplarından 2019 yılı Mayıs ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en fazla artış; %6,5 ile sermaye malında gerçekleşti.

İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; aynı dönemde en fazla artış ise, %59,6 ile diğer ulaşım araçlarının imalatında gerçekleşti. Bu artışı %7,4 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı, %4,6 ile diğer elektrikli teçhizat imalatı ve %3,8 kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı izledi. En fazla azalış; %10,4 ile tütün ürünleri imalatında gerçekleşti. Ardından %7,6 ile diğer imalatlar, %5,9 makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı imalatı ve %2,4 ile kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı geldi.

Temmuz 2019

HANE HALKI İŞGÜCÜ VERİLERİ (NİSAN 2018-2019)

TOPLAM	
2018	2019

İşsizlik oranı, 15 ve üstü yaş grubunda; 2019 yılı Nisan ayında geçen yılın aynı ayına göre 3,4 puan artışla %13 oranında gerçekleşirken, istihdam edilen kişi sayısı 810 bin azalırken, işsiz sayısı 1 milyon 116 bin kişi arttı. İşsizlik oranı; erkeklerde %11,9 ve kadınlarda %15,2 oranında kaydedildi.

15 yaş ve daha yukarı yaşta kişiler		
Nüfus (Bin kişi)	60.519	61.261
İşgücü (Bin kişi)	32.095	32.401
İstihdam (Bin kişi)	29.009	28.199
Tarım	5.305	4.976
Tarım dışı	23.704	23.223
İşsiz (Bin kişi)	3.086	4.202
İşgücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	28.424	28.860
İşgücüne katılma oranı (%)	53,0	52,9
İstihdam oranı (%)	47,9	46,0
İşsizlik oranı (%)	9,6	13,0
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	11,4	15,0
15-64 yaş grubu		
İşgücüne katılma oranı (%)	58,3	58,4
İstihdam oranı (%)	52,6	50,6
İşsizlik oranı (%)	9,8	13,3
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	11,4	15,1
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)	16,9	23,2
Ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı (%)*	21,3	23,4

Kaynak: TÜİK- Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri
*Çalışmayan, eğitim (örgün ve yaygın) görmeyen gençlerin, toplam genç nüfus içindeki oranıdır.

Tarım dışı işsizlik oranı %15, işsiz sayısı 4 milyon 202 bin kişi oldu. Genç nüfusta işsizlik oranı %23,2 seviyesine yükseldi.

2019 yılı Nisan ayında istihdam edilenlerin %17,6'sı tarım, %19,7'si sanayi, %5,7'si inşaat ve %56,9'u hizmetler sektöründe gerçekleşti. Bir önceki yılın aynı ayına göre, en fazla istihdam kaybı tarım, sanayi ve inşaat sektörlerinde yaşandı.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

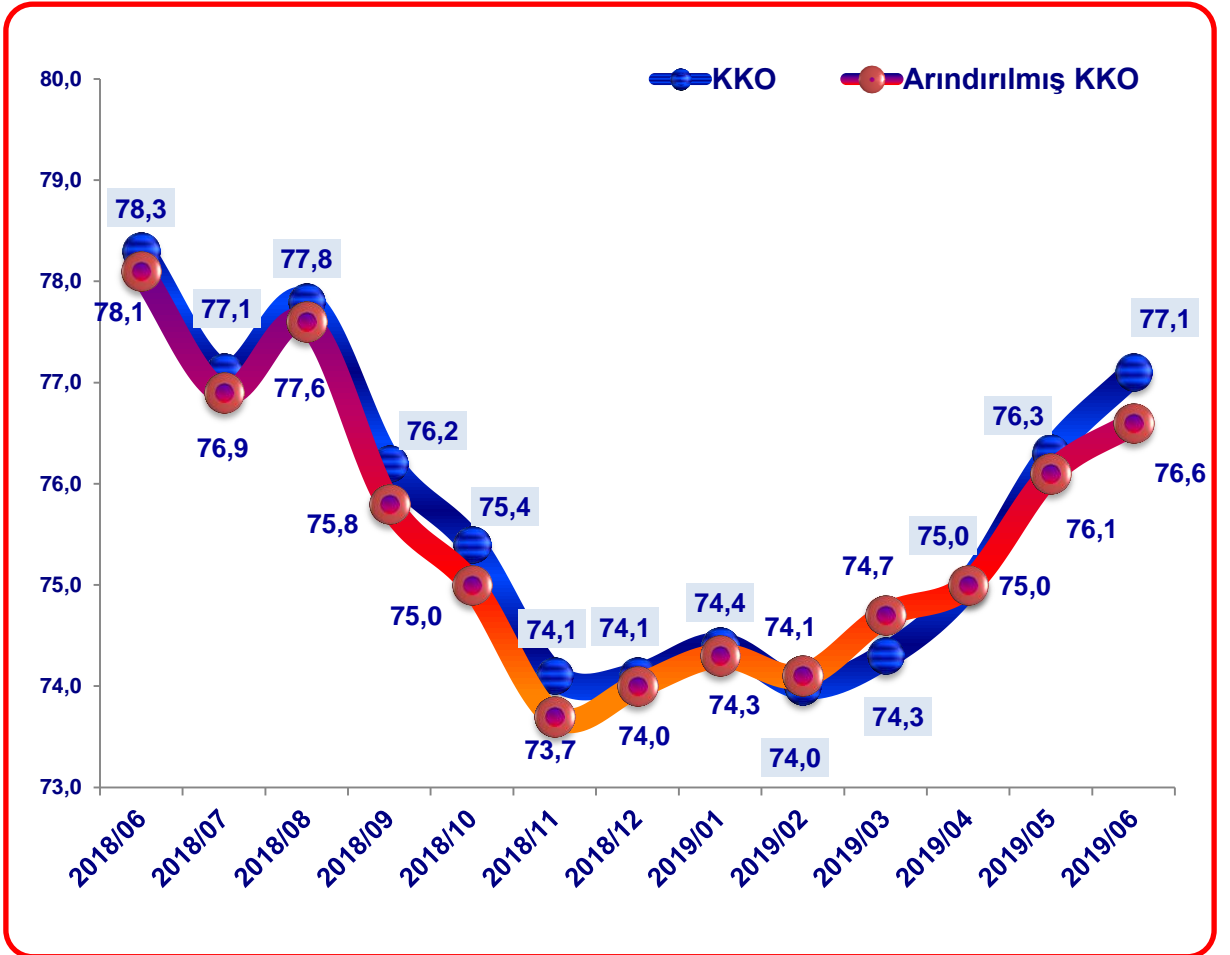
NİSAN 2019	SANAYİ		TARIM		İNŞAAT		HİZMETLER		TOPLAM
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	
Erkek	4.156	4.156	2.791	2.791	1.537	1.537	10.660	10.660	19.144
Kadın	1.398	1.398	2.185	2.185	73	73	5.399	5.399	9.055
Toplam	5.553	5.553	4.976	4.976	1.611	1.611	16.059	16.059	28.199

Kaynak: TÜİK

KAPASİTE KULLANIM ORANI (HAZİRAN 2019)

Kapasite kullanım oranı, 2019 yılı Haziran ayında bir önceki aya göre 0,8 puan artarak %77,1 ile yükselişini sürdürdü.

Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı %86, giyim eşyalarının imalatı %83,7, motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı %82,2 ve diğer ulaşım araçlarının imalatı %80,4 ile Haziran ayını en yüksek kapasiteyle kapatan sektörler oldu.

Kaynak: TCMB

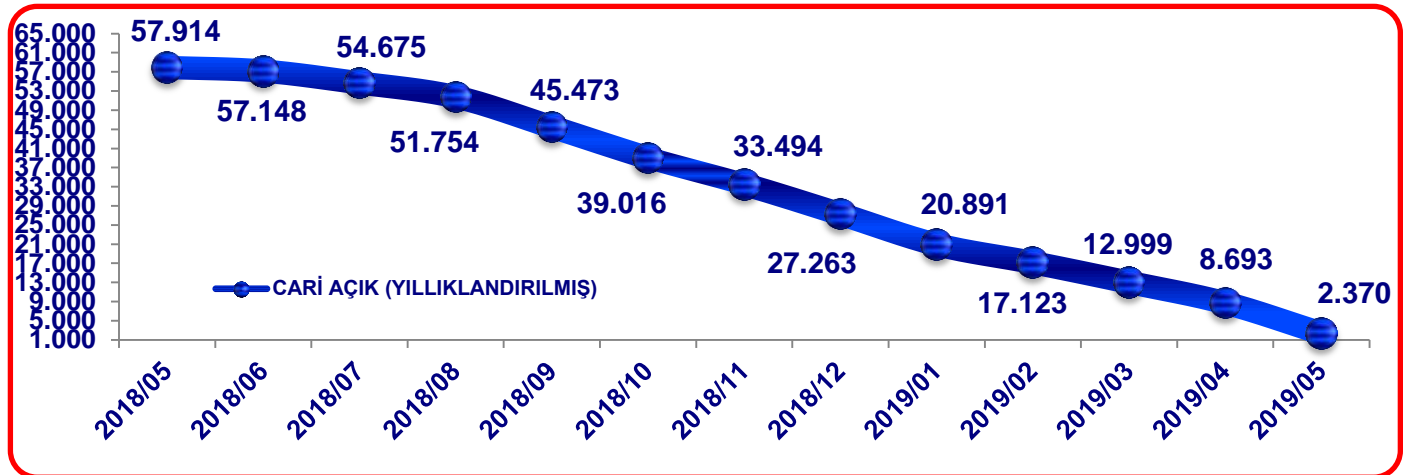
ÖDEMELER DENGESİ (MAYIS 2019)

	Mayıs		Ocak-Mayıs		12 Aylık Kümülatif 2019
	2018	2019	2018	2019	
CARİ İŞLEMLER HESABI	-6.172	151	-28.035	-3.142	-2.370
SERMAYE HESABI	6	-6	31	19	46
FINANS HESABI	-1.923	1.749	-19.292	-2.384	7.033
Doğrudan Yatırımlar (net)	-255	-204	-2.180	-3.049	-10.071
Portföy Yatırımlar (net)	1.079	456	-776	-3.690	-22
Diğer Yatırımlar (net)	76	-1.511	-15.565	3.517	25.894
Rezerv Varlıklar (net)	-2.823	3.008	-771	838	-8.768
Net Hata ve Noksan	4.243	1.604	8.712	739	9.357

Cari işlemler açığı; 2019 yılı Mayıs ayında piyasa beklentilerinin altında kalarak 151 milyon Dolar fazla verdi. 2019 yılı Mayıs ayında bir önceki yılın aynı ayına göre, %89,2 azalarak 706 milyon Dolar gerçekleşen dış ticaret açığı ile %16,2 artarak 1,8 milyar Dolar kaydedilen turizm gelirleri cari açığa etkili oldu. Cari açık, 12 aylık kümülatifte ise, 2,4 milyar Dolar seviyesine geriledi.

2019 yılı Mayıs ayında doğrudan yatırımlarda 204 milyon Dolar, 2019 yılı Ocak-Mayıs döneminde 3 milyar Dolar sermaye girişi kaydedildi. Portföy yatırımlarında 2019 yılı Mayıs ayında 456 milyon Dolarlık sınırlı bir sermaye çıkışı yaşanırken; 2019 yılı Ocak-Mayıs döneminde 3,7 milyar Dolar sermaye girişi yaşandı. 2019 yılı Mayıs ayında 1,5 milyar Dolar gerçekleşen diğer yatırımlarda, geçen yılın Mayıs ayından bu yana en yüksek seviyede sermaye girişi kaydedildi. Rezerv varlıklar; 2019 yılı Mayıs ayında, 3 milyar Dolar arttı. 2019 yılı Ocak-Mayıs döneminde 838 milyon Dolar giriş yaşandı. 12 aylık kümülatifte ise, TCMB rezervlerinde 8,8 milyar Dolarlık çıkış yaşanmış olduğu ve bu rezervlerin cari açığı finanse etmede kullanıldığı gözlemlendi. Yine bu ayda net hata ve noksan kaleminde 1,6 milyar Dolar sermaye girişi kaydedildi.

Önümüzdeki dönemlerde dış ticaret açığındaki daralmanın devam etmesi ve yaz ayları sebebiyle yükselişini sürdürmesi beklenen turizm gelirlerinin cari dengeyi desteklemeye devam edeceği öngörülmektedir.

GÜVEN ENDEKSLERİ & BÜTÇE

Reel Kesim Güven Endeksi; 2019 yılı Haziran ayında bir önceki aya göre, %3,6 artarak 102,5 ile tekrar yükselişe geçti.

Tüketici Güven Endeksi 2019 yılı Haziran ayında, bir önceki aya göre, %4,2 artarak 57,6 ile yönünü yukarı çevirdi.

Tüketici güven endeksi ve mevsim etkilerinden arındırılmış reel kesim (imalat sanayi), hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörleri güven endekslerinin alt endekslerinin ağırlıklandırılarak birleştirilmesi ile oluşturulan Ekonomi Güven Endeksi, 2019 yılı Haziran ayında, bir önceki aya göre, %7,6 artarak 83,4 seviyesinde ulaştı.

	REEL KESİM	TÜKETİCİ	EKONOMİ
	GÜVEN ENDEKSİ	GÜVEN ENDEKSİ	GÜVEN ENDEKSİ
2018			
Haziran	104,6	70,1	93,8
Temmuz	102,7	72,7	95,1
Ağustos	96,4	68,2	88,3
Eylül	89,6	59,9	78,1
Ekim	87,6	57,6	75,2
Kasım	92,8	60,0	80,6
Aralık	91,5	58,7	81,9
2018 Yıllık	101,4	67,0	91,7
2019			
Ocak	93,0	58,2	78,5
Şubat	97,2	57,8	79,4
Mart	102,1	59,4	81,9
Nisan	105,5	63,5	84,7
Mayıs	98,9	55,3	77,5
Haziran	102,5	57,6	83,4

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

Bütçe; 2018 yılı Ocak-Haziran döneminde 46,1 milyar TL, 2019 yılı Ocak-Haziran döneminde 78,6 milyar TL açık verdi. Böylece bütçe açığında yıllık hedefe ulaşıldı. Aynı dönemde bütçe gelirleri %14 oranında artarak 403 milyar TL, bütçe giderleri ise %20,5 oranında artarak 481,6 milyar TL olarak kaydedildi.

2019 yılı Ocak-Haziran döneminde vergi gelirleri; bir önceki yılın aynı ayına göre %4,4 oranında artarak 307,7 milyar TL seviyesine ulaştı. Faiz hariç giderler %17,7 oranında artarak 430,8 milyar TL olarak gerçekleşti. 2018 yılı Ocak-Haziran döneminde 12,3 milyar TL faiz dışı açık verilmişken, bu yılın aynı döneminde 27,8 milyar TL faiz dışı açık verildi.

	Ocak-Haziran (Milyon TL)		Değişim Oranı (%)
	2018	2019	
Bütçe Giderleri	399.691	481.567	20,5
Faiz Hariç Giderler	365.884	430.823	17,7
Faiz Giderleri	33.807	50.744	50,1
Bütçe Gelirleri	353.601	402.984	14,0
Vergi Gelirleri	294.820	307.743	4,4
Bütçe Dengesi	-46.091	-78.583	-70,5
Faiz Dışı Denge	-12.283	-27.839	-126,6

Kaynak: TCMB

DIŞ TİCARET VERİLERİ (OCAK-MAYIS 2019)

Dış ticaret açığı; 2019 yılı Mayıs ayında 2018 yılının aynı ayına göre %76,5 azalarak 1 milyar 838 milyon dolara geriledi. İhracat geçen yılın aynı ayına göre, %12,1 oranında artarak 16 milyar Dolara yükselirken; ithalat da %19,3 oranında azalarak 17,8 milyar Dolar seviyesine geriledi.

2018 yılı Mayıs ayında %51 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2019 yılı Mayıs ayında %47,4'e geriledi. 2019 yılı Mayıs ayında AB'ye yapılan ihracat %4,3 oranında artarak 7,6 milyar Dolar, ithalat da %27,6 oranında azalarak 6,4 milyar Dolar gerçekleşti.

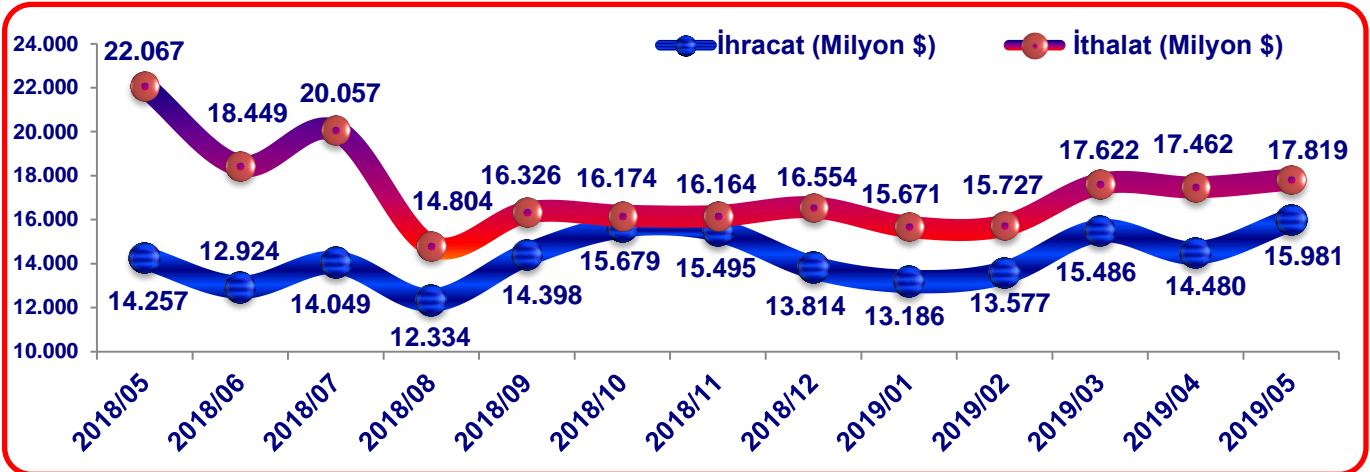
	İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)
	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	
Oca.-May. 2018	69.239	7,8	104.518	17,2	79.527	20,0	-35.279	-41,7	66,2
Oca.-May. 2019	72.666	4,9	84.307	-19,4	66.620	-16,2	-11.641	-67,0	86,2
Mayıs 2018	14.257	5,0	22.067	5,5	16.923	8,0	-7.810	-6,4	64,6
Mayıs 2019	15.981	12,1	17.819	-19,3	14.094	-16,7	-1.838	-76,5	89,7

Kaynak: TUIK

2019 yılı Mayıs ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (2.336 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.612 milyon \$); "demir ve çelik" (1.002 milyon \$); "örme giyim eşyası ve aksesuarı" (812 milyon \$) ve "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (809 milyon \$) izledi.

"Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" (3.599 milyon); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.888 milyon \$); "demir ve çelik" (1.348 milyon \$); "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (1.309 milyon \$) ve "plastikler ve mamulleri" (1.152 milyon \$) ile en yüksek ithalat yapılan fasıllar oldu.

2019 yılı Mayıs ayında İzmir'in ihracatı 2018 yılı Mayıs ayına göre, %14,6 oranında artarak 990 milyon Dolar, ithalatı da %16,6 oranında azalarak 710 milyon Dolar olarak gerçekleşti. 2019 yılı Mayıs ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2018 yılı Mayıs ayına göre, %12,4 oranında artarak 1,7 milyar Dolar, ithalatı da %17,5 oranında azalarak 1,15 milyar Dolar olarak gerçekleşti.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: TÜRKİYE

BÜYÜME	2014	2015	2016	2017	2018	2019/İ
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon TL)	2.044.466	2.338.647	2.608.526	3.106.537	3.700.989	914.699
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon \$)	-	861.467	862.744	851.046	784.087	170.364
Büyüme Oranı (Zincirlenmiş Hacim End. göre) (%)	5,2	6,1	3,2	7,4	2,6	-2,6
İmalat Sanayi (Zincirlenmiş Hacim End.) (%)	6,1	5,9	3,8	9,1	1,1	-4,7
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2014	2015	2016	2017	2018	Nis.19
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	25.933	26.621	27.205	28.189	28.738	28.199
İstihdam Oranı (%)	45,5	46,0	46,3	47,1	47,4	46,0
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	2.853	3.057	3.330	3.454	3.537	4.202
İşsizlik Oranı (%)	9,9	10,3	10,9	10,9	11,0	13,0
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	12,0	12,4	13,0	13,0	12,9	15,0
ENFLASYON (%)	2014	2015	2016	2017	2018	Haz.19
Yİ-ÜFE (yıllık)	6,36	5,71	9,94	15,47	33,64	25,04
YD-ÜFE (yıllık)	2,63	10,9	17,73	19,75	33,45	22,23
TÜFE (yıllık)	8,17	8,81	8,53	11,92	20,30	15,72
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-May.19
İhracat	157.610	143.889	142.544	157.020	168.023	72.666
İthalat	242.177	207.234	198.617	233.800	223.039	84.307
Dış Ticaret Dengesi	-84.567	-63.395	-56.073	-76.780	-55.016	-11.641
Cari İşlemler Dengesi	-43.597	-32.118	-32.615	-47.100	-27.813	-3.142
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Nis.19
Teşvikli Yatırımlar (Milyon TL)	69.292	100.870	183.650	164.698	164.698	39.178
Teşvikli Yatırımlar (Belge Adedi)	3.756	4.409	5.040	7.392	5.895	1.538
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER (Adet)	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Haz.19
Kurulan Şirket Sayıları	126.635	114.691	106.447	118.021	121.460	52.006
Kapanan Şirket Sayıları	39.051	32.762	31.928	32.706	32.569	16.197
ULUSLARARASI DOĞRUDAN YATIRIMLAR	2016	2017	2018	Oca.-Kas. 18	Mar.19	Oca.-Mar.19
Şirket Sayısı (Adet)	5.569	6.374	-	6.644	-	-
Yatırım Tutarı (Milyon \$)	13.950	11.546	12.984	10.272	1.138	2.773
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2014	2015	2016	2017	2018	Nis.19
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-179,2	-189,7	-205,8	-212,1	-201,4	-188,1
BORÇLANMA (Milyar \$)	2014	2015	2016	2017	2018	2019/İ
Dış Borç Stoku	405,3	399,7	408,7	454,3	444,9	453,4
Kamu	121,3	116,6	123,3	136,4	140,6	148,3
Özel	281,6	281,7	284,6	317,2	298,4	299,2
KREDİLER (Milyar \$)	2015	2016	2017	2018	2019/İ	May.19
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcu	215,8	218,1	239,7	225,5	222,3	216,5
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (Yıllık Ortalama % Değ.) Takv. Etk. Arındırılmış	2014	2015	2016	2017	2018	May. 19
Toplam Sanayi	5,7	5,8	3,4	8,9	1,8	-1,3
İmalat Sanayi	6,3	6,2	3,4	9,0	1,5	-1,8
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2014	2015	2016	2017	2018	Haz.19
Kapasite Kullanım Oranı	75,0	76,8	77,4	78,5	76,8	77,1
GÜVEN ENDEKSLERİ	2014	2015	2016	2017	2018	Haz.19
Reel Kesim Güven Endeksi	104,6	103,5	105,2	104,9	101,4	102,5
Tüketici Güven Endeksi	72,5	66,7	69,3	68,6	67,0	57,6
Ekonomi Güven Endeksi	100,8	98,4	96,8	100,2	91,7	83,4
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2014	2015	2016	2017	2018	May.19
Sanayi Ciro Endeksi (Yıllık Ortalama Takv. Etk. Arındırılmış)	90,0	100,0	109,0	141,1	184,2	218,3
Elektrik Enerjisi	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Nis.19
Elektrik Enerjisi Üretimi (Bin) (Mwh)	251.962	261.783	292.575	272.564	295.668	95.301
Elektrik Enerjisi Tüketimi (Bin) (Mwh)	257.220	265.724	212.329	225.714	233.610	73.811
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Haz.19
Bütçe Dengesi	-23.370	-23.525	-29.258	-47.373	-72.615	-78.583
PROTESTOLU SENET	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-May.19
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.004	1.000	1.017	940	938	411
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	8.221	10.081	12.288	12.686	18.737	8.874
KARŞILIKSIZ ÇEK (Bin Adet)	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-May.19
Karşılıksız işlemi yapılan Çek Adedi	674	776	778	435	589	297
Karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen Çek Adedi	240	232	239	134	132	48
BORSA VE DÖVİZ	2014	2015	2016	2017	2018	Haz.19
BIST 100 Endeksi	76.306	79.901	77.587	100.439	101.782	96.485
Dolar/TL	2,19	2,72	3,02	3,65	4,81	5,81

Kaynak: TÜİK, TCMB, RİSK MERKEZİ, BUMKO, T.C. TİCARET BAKANLIĞI, T.C. SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI, BORSA İSTANBUL, TOBB, TEİAŞ-EPDK

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: İZMİR

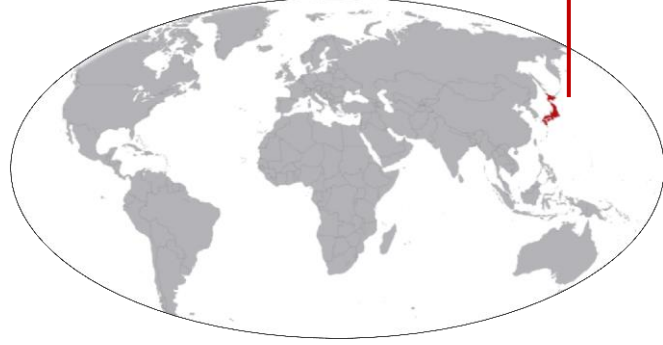
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
NÜFUS-GÖÇ									
Nüfus (Bin)	3.624	3.662	4.061	4.113	4.168	4.223	4.279	4.320	-
Nüfusun TR Nüfusu İçindeki Payı (%)	4,8	4,8	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	-
Nüfus Artış Hızı (%)	4,1	10,1	13,8	12,7	13,4	13,1	13,2	9,5	-
TR Nüfus Artış Hızı (%)	13,5	12,0	13,7	13,3	13,4	13,5	12,4	14,7	-
Net Göç Hızı (%)	2,26	2,46	3,45	5,6	5,0	5,6	5,8	3,0	-
İSO 500 BÜYÜK İÇİNDEKİ ÜYE SAYISI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	55	58	59	59	61	59	62	59	-
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	1.410	1.424	1.514	1.504	1.483	1.566	1.611	1.663	-
Sanayi İstihdamının Payı (%)	30,7	31,6	31,8	31,7	32,0	33,0	31,1	32,4	-
Kadın İstihdamı (Bin Kişi)	422	432	490	466	470	513	524	540	-
Kadın İstihdamının Oranı (%)	29,9	30,3	32,4	31,0	28,3	30,7	32,5	32,5	-
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	243	247	276	243	262	254	263	265	-
İşsizlik Oranı (%)	14,7	14,8	15,4	13,9	15,0	14,0	14,0	13,8	-
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	16,2	15,9	17,0	15,0	16,1	15,2	15,1	14,6	-
ENFLASYON (%)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/6
TÜFE (yıllık)	10,15	6,03	7,94	8,54	9,83	8,93	13,1	20,4	16,6
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/5
İhracat	8.072	8.659	9.484	9.624	8.308	8.370	9.256	10.238	4.315
İthalat	10.621	10.577	10.367	9.950	8.846	8.809	9.849	9.118	3.240
Dış Ticaret Dengesi	-2.550	-1.918	-883	-326	-538	-439	-593	1.120	1.075
İhracatçı Firma Sayısı (Adet)	4.107	4.269	4.438	4.226	4.529	4.600	4.875	5.092	-
İhracatın TR İhracatı İçindeki Payı (%)	6,0	5,7	6,1	6,1	5,8	5,9	5,9	6,1	5,9
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/IV	2019/I
Kapasite Kullanım Oranı	70	63	60	55	64	63	67	61	64
PROTESTOLU SENETLER	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/5
Protesto Edilen Senet Sayısı (Adet)	31.131	38.952	43.347	43.406	44.232	47.497	45.646	46.690	22.227
Protesto Edilen Senetlerin TR İçindeki Payı (%)	3,4	3,6	4,0	4,3	4,4	4,7	4,9	5,0	5,4
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	245	367	463	510	571	775	740	985	509
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/4
Belge Adedi	188	209	215	186	208	230	431	326	72
Yatırım (Milyon TL)	2.443	9.042	1.655	4.016	3.145	1.810	7.569	13.120	1.440
Teşvikli Sabit Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	4,55	15,66	1,76	6,5	3,1	1,9	4,3	8,3	3,7
Bölgesel Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	3,2	2,8	2,2	5,2	4,9	1,9	10,0	5,9	3,9
ENERJİ TÜKETİMİ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/1
Doğalgaz Tük. (Milyon stdm ³)	2.736	2.704	2.739	2.327	3.214	4.299	4.508	4.336	462
MALİ / FİNANS	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/6
Bütçe Gelir/Gider	4,05	4,34	4,36	4,20	4,28	4,2	4,5	4,6	4,3
Vergi Gelirlerinin TR İçindeki Payı (%)	10,86	11,77	11,14	10,54	11,1	11,4	11,8	12,0	12,7
Mevduatın Krediyeye Dönüşüm Oranı (%)*	102,5	110,2	123,9	122,2	120,6	111,5	121,4	110,5	108,9
Toplam Mevduatların TR İçindeki Oranı (%)*	5,8	5,7	5,5	5,2	5,6	5,7	5,7	5,8	5,7
Toplam Kredilerin TR İçindeki Oranı (%)*	6,1	5,9	6,0	5,2	5,2	4,9	5,2	5,0	4,9
KAMU YATIRIM TAHSİS PAYI (%)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	1,67	1,59	2,29	2,62	2,63	2,30	2,9	1,9	-
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/6
Kurulan Şirket Sayısı	3.277	2.112	2.928	3.414	4.027	3.962	4.627	4.977	2.390
Kurulan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	6,1	5,7	6,0	5,9	6,0	6,2	6,3	5,8	6,0
Kapanan Şirket Sayısı	943	1.094	1.095	991	740	644	832	799	339
Kapanan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	7,2	7,7	7,0	7,1	6,1	5,8	6,2	6,4	6,1
ULUSLARARASI DOĞRUDAN YATIRIMLAR	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/11	2019/1
Yabancı Sermayeli Firma Sayısı	1.682	1.800	1.944	2.100	2.239	2.422	2.568	2.646	-
Yabancı Serm. Firmaların TR İçindeki Payı (%)	5,7	5,5	5,3	5,1	4,8	4,6	4,4	4,0	-
MARKA-PATENT SAYISI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/6
Marka Tescil Sayısı (Adet)**	2.146	3.234	4.096	4.366	4.323	5.928	5.398	5.460	3.369
Marka Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	6,0	6,2	6,0	6,0	6,2	7,1	6,9	6,7	6,3
Patent Tescil Sayısı (Adet)**	31	42	59	55	86	96	77	135	155
Patent Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	3,7	4,1	4,7	4,2	5,0	5,4	3,9	4,8	5,7
TURİZM	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/5
Yabancı Turist Sayısı (Bin Kişi)	1.370	1.368	1.407	1.294	1.201	672	762	946	250
Yabancı Turist Sayısının TR İçindeki Payı (%)	4,4	4,4	4,2	3,6	3,3	2,5	2,4	2,4	1,9
TARIMSAL ÜRETİM	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Bitkisel Üretim Değeri (Milyon TL)	3.648	4.100	3.652	5.024	5.940	7.508	7.598	8.103	-
Bitkisel Üretim TR İçindeki Payı (%)	4,1	4,7	3,9	5,1	5,0	6,4	5,7	5,1	-
İŞ KAZALARI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/6
İş Kazasında Ölenlerin TR İçindeki Payı (%)	7,5	5,6	6,0	2,6	5,1	3,7	4,7	3,4	4,5
MOTORLU KARA TAŞITLARI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/5
Motorlu Kara Taşıtlarının TR İçindeki Payı (%)	6,3	6,2	6,1	6,1	6,0	6,0	6,0	6,1	6,2

Kaynak: TÜİK, TCMB, Risk Merkezi, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, T.C. Turizm Bakanlığı, TOBB

* Çeyreklik açıklanmakta olup, I. çeyrek verileridir. ** Aylık veriler, başvuru verileridir.

ÜLKE İNCELEMELERİ 43

JAPONYA

Ekonomik Yapı

II. Dünya Savaşı'nda çok ağır bir yıkım yaşayan

Japonya, savaş sonrası dönemde **yüksek disiplin, etik, eğitim ve kalite anlayışıyla ciddi bir şekilde ekonomik ve toplumsal kalkınmaya** odaklanmış, elde ettiği başarılarla **pek çok alanda dünyada ilk sıralara** yükselmiştir. Söz konusu kalkınma sürecinde, **ekonomide olduğu kadar teknolojiye ve toplumsal gelişimde de çığır açıcı yeniliklere imza atarak, "Japon Mucizesi"** unvanıyla anılmaya başlamış ve başarıları tüm dünyada örnek gösterilir hale gelmiştir.

Ekonomi açısından özellikle, 70'lere kadar yüksek büyüme oranları sergilenmişken, 70'lerden sonra daha düşük ama istikrarlı bir seyir izlenmiştir. Özellikle, teknoloji alanında yarattığı atılımlar da dikkate alındığında, **Japonya dünyanın en büyük ve en güçlü ekonomilerinden biri** haline gelmiştir.

Bir ada ülkesi olması itibarıyla, Japonya'nın ekime elverişli tarımsal alanların oranı oldukça kısıtlıdır. Kalkınma döneminde, sanayileşmeye ve teknolojiyi geliştirmeye önem verildiği için, tarım sektörü ikincil sırada kalmıştır. En önemli tarım ürünü pirinç olan Japonya, bu alanda dünyanın öncü üreticilerinden biridir. Ülkede, diğer tarım ve gıda ürünlerine yönelik ihtiyaçlar ise büyük ölçüde ithalatla karşılanmaktadır.

Bununla birlikte, Japonya'nın kendi kendine yeter bir ülke haline gelmesi hedefleri doğrultusunda özellikle son yıllarda **seracılık, topraksız tarım ve tarım ürünleri yetiştirme fabrikaları** gibi yenilikleri yaygınlaştırdığı gözlenmektedir.

Japonya ekonomisinin asıl itici gücü ise sanayi sektöründen gelmektedir. Kalkınma döneminde **sanayileşmeyi ve teknolojiyi geliştirmeyi ana hedef** olarak belirleyen Japonya, bu hedefine ulaşabilmek için **yüksek kalkınma sağlayan sektörleri geliştirme, bebek endüstrileri koruma ve ihracata yönelik üretimi artırma** gibi 3 temel politika uygulamıştır. Bununla birlikte, **az kaynakla katma değerli üretim** önemli bir politika olarak benimsenmiştir.

Bu politikaların başarılı sonuçlar vermesiyle, 1950'lerden beri sanayi sektörünün ekonomi içindeki payını düzenli bir biçimde artırmıştır. Sanayide başı çeken sektörler; **çelik, elektrik-elektronik, makine, otomotiv ve yüksek teknoloji ürünler** şeklindedir. Ayrıca, sanayideki üretim ve işgücü verimliliğinin diğer sektörlerin oldukça üzerinde olması itibarıyla, Japonya bu alanda bölgede ve küresel ölçekte liderlik kazanmıştır.

Ekonominin ve toplumun bir diğer itici gücü ise yüksek teknolojidir. Teknolojik ilerlemeyi temel kalkınma ve gelişme araçlarından biri olarak kabul eden Japonya, eğitim sistemi politikalarını da bu anlayış üzerinde şekillendirmiştir. Bu anlayış, **Japonya'nın dünyaya pek çok teknolojik icat kazandırmasını** sağlamıştır. Örneğin; **hızlı demiryolu teknolojileri ve robot yapımı, büyük ölçüde Japonya ile özdeşleşmiş** durumdadır. Günümüzde Japonya özellikle elektronik ve bilişim, telekomünikasyon, ulaştırma, altyapı, robotik ve otomotiv teknolojileri alanında oldukça ileri düzeydedir.

İnşaat, turizm ve perakende sektörleri de gelişmişlik düzeyleri ile ekonomiye diğer önemli düzeyde katkı sağlayan sektörlerdendir.

Yeraltı kaynaklarının yetersiz kaldığı Japonya geçmişte, enerji üretimi için yoğun biçimde nükleer ve diğer enerji santralleri teknolojilerine ağırlık vermiştir. Ancak, tehlikeli bir deprem kuşağında yer alması ve çevresel afet etkileri sebebiyle, son yıllarda **yüksek teknolojlili doğa dostu santrallere ve yenilenebilir enerji kaynaklarına** yönelim başlamıştır.

İhracat açısından güçlü bir yapısı olan Japonya'da **özellikle katma değerli ürün ve teknoloji ihracatı, ülkenin bir süper güç haline gelmesinde etkili** olmuştur. Ancak, dış ticaret 2008 global krizinden olumsuz etkilenmiş ve ilk kez dış ticaret açığı verilmeye başlanmıştır. Üretim yapısı doğrultusunda ihracatta da temel kalemleri; otomotiv, kara ve deniz taşıtları, elektronik ve bilişim ürünleri oluşturmaktadır. Japonya özellikle; **otomobil, gemi, kamera ve tv gibi optik ve elektronik ürünler ihracatında dünya lideridir**. İthalatta ise ham petrol ve petrol ürünleri, taş kömürü ve demir gibi yer altı ürünleri, makine parçaları başı çekmektedir.

İş Yapma Kolaylığı Endeksi'nde **39./190** sırada yer alan Japonya, **yüksek kalite ve etik değerleriyle yatırımlar açısından oldukça üst düzeyde** yer almaktadır. Ülkeye en çok ABD ve AB'li firmalardan yatırım gerçekleştirilmektedir. Otomotive dayalı imalat sanayi, finansal hizmetler ve perakendecilik en önemli doğrudan yabancı yatırım alanlarını oluşturmaktadır. Yatırımcı firmalar, geleneksel yatırım tekniklerinin yanında teknoloji ve Ar-Ge gibi çalışmalara da önem vermektedirler.

Türkiye-Japonya İlişkileri

19. yüzyıla kadar uzanan Türkiye-Japonya ilişkileri, coğrafi uzaklığa rağmen **köklü dostluk çerçevesinde** şekillenmiştir ve **ekonomik-sosyal işbirliğiyle birlikte zorlu zamanlarda da karşılıklı yardım anlayışına** dayanmaktadır. Cumhuriyet dönemindeki diplomatik ilişkilerin temeli ise 1924 yılında atılmış ve yine dost ülke anlayışıyla günümüze kadar devam ettirilmiştir.

İkili ilişkilerin 2013 yılında **stratejik ortaklık düzeyinde ele alınmaya başlaması ve her iki ülkede de karşılıklı "Japonya ve Türkiye" yılı ilan edilmesi gibi hamleler**, ekonomik işbirliği anlayışıyla birlikte turistik ziyaretleri de artırmıştır.

İki ülke arasındaki dış ticaret hacmi, yoğun biçimde Türkiye'nin Japonya'dan ithalatına dayanmaktadır. Türkiye'nin Japonya'ya ihracatında temel ürünler; motorlu taşıtlara ilişkin parçalar, gıda ürünleri, çinko cevherleri şeklindedir. Türkiye'nin Japonya'dan ithal ettiği ürünler ise; otomobiller ve otomotiv yedek parçaları, motorlar, elektrik ve elektronik bileşenleridir.

Japonya'nın Türkiye'ye gerçekleştirdiği ihracat hacminin Türkiye'nin Japonya'ya gerçekleştirdiği ihracat hacminden yaklaşık 9 kat fazla olması, özellikle Türkiye'nin Japonya'ya yönelik ihracat ve yatırımını artırmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. T.C. Ticaret Bakanlığı'nca son aşamaya geldiği kaydedilen **Türkiye-Japonya Ekonomik Ortaklık Anlaşması ve Serbest Ticaret Anlaşması müzakerelerinin** tamamlanmasıyla, ikili ticari ilişkilerin güçlenmesi beklenmektedir.

Karşılıklı yatırımlar açısından da, Japonya'nın üstünlüğü söz konusu olmakla birlikte, her iki ülke de daha çok yatırımcı beklediklerine yönelik talepleri dile getirmektedir. Japonya'nın Türkiye iş dünyasına yönelik ilgisi son yıllarda, firma satın alımları ve yeni yatırım gerçekleştirme gibi faaliyetlerle dikkat çekici bir artış sergilemiştir. Diğer taraftan; disiplinli, yüksek kalite standartlarına haiz ve sıkı kurallara bağlı iş hayatı sebebiyle, Türk yatırımcılar Japonya'ya yönelik genellikle çekimser kalsalar da, **Japonya önemli yatırım fırsatları** sunmaktadır. Özellikle; imalat sanayi, gıda sanayi, turizm ve hediyelik eşya sektörleri önemli yatırım fırsatları sunmaktadır.

Girişimcilere ve yeni iş kurmak isteyenlere yönelik sağlanan vergi muafiyetleri, teşviklerde önemli bir yer tutmaktadır. Yatırımlarla ilgili detaylı bilgilere, **Japonya Hükümeti (<https://www.japan.go.jp/investment/>)** ve **Japon Dış Ticaret Teşkilatı'ndan (<https://www.jetro.go.jp/en/invest/>)** erişilebilmektedir.

JAPONYA ÜLKE PROFİLİ (2018)

Nüfus (Milyon Kişi)	126,6
Nüfus Artış Hızı (%)	-0,2
GSYİH (Milyar Dolar)	4.970
GSYİH (%)	0,8
Kişi Başı GSYİH (Dolar)	39.287
Enflasyon Oranı (%)	0,8
İşsizlik Oranı (%)	2,4
İhracat (Milyar Dolar)-2018	738,2
İhracatta ilk 5 Ülke-2018	Çin, ABD, Güney Kore, Hong Kong, Tayland
Temel İhracat Ürünleri-2018	Motorlu taşıtlar, Makinalar, Elektronik ürünler, Demir ve çelik
İthalat (Milyar Dolar)-2018	748,4
İthalatta ilk 5 Ülke-2018	Çin, ABD, Avustralya, S. Arabistan, Güney Kore
Temel İthalat Ürünleri-2018	Mineral yakıtlar, Elektronik ürünler, Makinalar, Eczacılık ürünleri
Cari Denge (%; GSYİH)	3,5
İmalat Sanayi (%; GSYİH)	21,0
Tarım (%; GSYİH)	1,0
Sanayi (%; GSYİH)	29,7
Hizmetler (%; GSYİH)	69,3

Kaynak: IMF, Dünya Bankası

JAPONYA DIŞ TİCARET PROFİLİ (2018)

İHRACAT ÜRÜNLERİ	(Milyar \$)	İTHALAT ÜRÜNLERİ	(Milyar \$)
Motorlu kara taşıtları	154,1	Mineral yakıtlar ve yağlar	174,6
Nükleer reaktörler, kazanlar, makinalar	148,0	Elektrikli makina ve cihazlar	101,0
Elektrikli makina ve cihazlar	109,1	Nükleer reaktörler, kazanlar, makinalar	72,8
Optik alet ve cihazlar	41,3	Optik alet ve cihazlar	27,6
Demir ve çelik	29,9	Eczacılık ürünleri	25,5
Plastikler ve mamulleri	26,1	Motorlu kara taşıtları	24,6
Organik kimyasal ürünler	18,9	Metal cevherleri, cüruf ve kül	22,5
Mineral yakıtlar ve yağlar	13,4	Organik kimyasal ürünler	18,2
Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	12,7	Plastikler ve mamulleri	16,9
Kıymetli ve yarı kıymetli taşlar	12,0	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	14,6

Kaynak: Trademap (İlk 10 ürünü yansıtmaktadır.)

TÜRKİYE – JAPONYA TİCARET PROFİLİ (2018)

Fasıl Adı	Türkiye'nin Japonya'ya İhracatı (Milyon \$)	Fasıl Adı	Türkiye'nin Japonya'dan İthalatı (Milyon \$)
Et, balık, sebze, meyve, katı ve sıvı yağlar	76	Motorlu kara taşıtlarının parça ve aksesuarları	740
Motorlu kara taşıtlarının parça ve aksesuarları	68	Özel amaçlı makineler	657
Balıkçılık	46	Genel amaçlı makinalar	383
Diğer gıda maddeleri	44	Motorlu kara taşıtları ve motorları	359
Demir dışı metal cevherleri	28	Tıbbi araç ve gereçler, ölçme, kontrol, test, seyrüsefer vb. amaçlı alet ve cihazlar	236
GENEL TOPLAM	479	GENEL TOPLAM	4.124

Kaynak: TÜİK

EBSO ARAŞTIRMA

Hazırlayanlar

Aslıhan GÜL

Türker ADAKALE

Kontrol Eden

Özdem EKİNCİ

İletişim: arastirma@ebso.org.tr

Aylık Ekonomi Bültenlerinin tamamına, <http://www.ebso.org.tr/tr/dosyalar/yayinlar/aylik-ekonomik-bulten> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Odamız tarafından kamuya açık uluslararası ve ulusal ölçekli kaynaklardan elde edilen bilgiler ve veriler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmaktadır.

Raporda yer alan metinler ve veriler sadece bilgilendirme amaçlıdır. Hazırlanan bu raporda Ege Bölgesi Sanayi Odası hiçbir şekilde yatırım ve alım-satım hususlarında tavsiyede bulunma amacı gütmemektedir.

Rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Ege Bölgesi Sanayi Odası hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Ege Bölgesi Sanayi Odası'nın telif hakkı olup, Odamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz.

Tüm haklarımız saklıdır.